

TEORIA ZAJĘĆ NR 7**Temat zajęć: ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

Prawo do zrzeszania się obywateli jest jednym z podstawowych standardów demokracji. Najlepszym wyrazem tego prawa jest rozwój i powstawanie różnego rodzaju organizacji społecznych, które nazywamy **organizacjami pozarządowymi** ponieważ w odróżnieniu od organów publicznych mimo, iż działają w interesie publicznym to powstają z inicjatywy założycieli - osób prywatnych.

Organizacje pozarządowe nie są jednostkami państwowymi, nie działają też w celu osiągnięcia zysku. Mogą występować jako osoby prawne lub lub pozbawione tego jednostki organizacyjne. Dość często bywają nazywane “trzecim sektorem” z użyciem akronimu **NGO** (*ang. non-governmental organization*).

Niektóre z organizacji pozarządowych, które spełnią określone w przepisach warunki mogą zostać organizacjami **pożytku publicznego**. Ten szczególny status dotyczy prowadzenia działalności społecznie użytecznej, w ramach zadań publicznych określonych w ustawie. Warto również zwrócić uwagę na szczególny typ organizacji społecznej jaką jest **organizacja ekologiczna**, której celem działania jest ochrona środowiska.

Działalność organizacji może przybrać formę stowarzyszenia lub fundacji. Stowarzyszenia dzielimy z kolei na zarejestrowane (rejestrowe) i zwykłe.

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o konkretnych celach. Samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności. Stowarzyszenie opiera działalność na pracy wolontariackiej swoich członków. Do prowadzenia swych spraw stowarzyszenie może zatrudniać pracowników, w tym swoich członków.

Prawo tworzenia stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i niepozbawionym praw publicznych. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby pełnoletnie. Dzieci i młodzież poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak stowarzyszenie zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki. Uproszczoną formą stowarzyszenia jest **stowarzyszenie zwykłe**, nieposiadające osobowości prawnej. Stowarzyszenie zwykłe może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność i inne prawa, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane w sądach. Każdy członek odpowiada za zobowiązania stowarzyszenia zwykłego całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi członkami oraz ze stowarzyszeniem. Osoby w liczbie co najmniej trzech, zamierzające założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określający w szczególności nazwę stowarzyszenia zwykłego, cel lub cele, teren i środki działania, siedzibę, przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo zarząd, zasady dokonywania zmian regulaminu działalności, sposób nabycia i utraty członkostwa, a także sposób rozwiązania stowarzyszenia zwykłego. Stowarzyszenie zwykłe zgłasza się w Starostwie Powiatowym. Ma prostszą strukturę niż rejestrowe.

Stowarzyszenie rejestrowe w odróżnieniu do zwykłego uzyskuje osobowość prawną po wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Osoby w liczbie co najmniej siedmiu, zamierzające założyć stowarzyszenie, uchwalają **statut** stowarzyszenia oraz wybierają komitet założycielski albo władze stowarzyszenia. Stowarzyszenie takie może prowadzić działalność gospodarczą i odpłatną działalność pożytku publicznego.

Fundacja jest formą prawną organizacji pozarządowej w której istotnym elementem jest majątek przeznaczony na określony cel oraz statut, który zawiera reguły dysponowania nim. Może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności takich, jak: ochrona

zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami. Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne (niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania) bądź osoby prawne mające siedzibę w Polsce lub za granicą. Fundacja uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania jej do Krajowego Rejestru Sądowego.

Współpraca organizacji pozarządowych z administracją publiczną prowadzona jest w następujących formach:

- zlecania organizacjom pozarządowym oraz innym realizacji zadań publicznych;
- wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności;
- konsultowania projektów prawa w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- konsultowania projektów prawa dotyczących sfery zadań publicznych;
- tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym;
- umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej;
- umowy partnerskiej, porozumień lub umów.

Organ administracji publicznej zamierzający zlecić realizację zadania publicznego organizacjom pozarządowym ogłasza otwarty konkurs ofert. W jego wyniku możliwym staje się finansowe wsparcie dla NGO w ramach powierzenia lub wspierania zadania.

Warto zapamiętać:

pożytek publiczny - działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, które zostały określone w przepisach prawa.

Krajowy Rejestr Sądowy - polski rejestr publiczny prowadzony przez Ministerstwo Sprawiedliwości i wybrane sądy rejonowe, którego zadaniem jest m.in. rejestracja stowarzyszeń i fundacji.

statut - podstawowy dokument regulujący ustrój, strukturę, cele i zasady działania organizacji dla której został przyjęty.

zdolność do czynności prawnych - zdolność do samodzielnego i skutecznego kształtowania swojej sytuacji prawnej m.in. nabywania praw i zaciągania zobowiązań.